

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 22.10.2009
KOM(2009) 558 endelig

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

**Årsrapport om Den Europæiske Unions indsats inden for forskning og teknologisk
udvikling i 2008**

{SEC(2009)1380}

DA

DA

1. INDLEDNING

Denne årsrapport dækker udviklinger og aktiviteter i 2008. Den er udarbejdet i medfør af artikel 173¹ i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.

Det ledsagende arbejdsdokument fra Kommissionen indeholder mere detaljerede oplysninger og et statistisk bilag. De væsentligste kapitler handler om aktiviteter og resultater fra 2008 samt om forskning og teknologisk udvikling (FTU) i Den Europæiske Unions medlemsstater.

2. POLITISKE UDVIKLINGER: DET EUROPÆISKE FORSKNINGSRUM (ERA)

Forskning har været hjørnестenen i Lissabonstrategien siden dens iværksættelse i 2000. Fællesskabets forskningspolitik understøtter den europæiske industris konkurrenceevne og fremmer udviklingen af andre fællesskabspolitikker, hvilket gør den til et afgørende politikområde i indsatsen for at håndtere de udfordringer, som Europa står over for. Med den vellykkede gennemførelse af det andet år af det syvende rammeprogram (FP7) og de fortsatte fremskridt hen imod det europæiske forskningsrum er de overordnede mål for Fællesskabets forskningspolitik nået.

Det vigtigste mål for Fællesskabets forskningspolitik er fortsat højere forskningskvalitet og større socioøkonomisk relevans. Dette mål skal nås ved at gøre det europæiske forskningsrum mere åbent og attraktivt med det formål at virkeliggøre den femte frihed (fri bevægelighed for viden) samt ved at øge det internationale samarbejde inden for videnskab og teknologi og skabe tættere relationer med nabolandene. Opbygning af strategiske forbindelser mellem medlemsstaterne er fortsat et af de væsentligste værktøjer til at nå disse mål.

Hvis der ikke investeres mere i forskning og udvikling af et europæisk forskningssystem i verdensklasse, vil det koste dyrt for fremtidige generationer og sætte vores velfærd på spil. Statistikker for F&U-investeringer² afslører en fortsat kløft mellem EU og USA, idet EU's F&U-intensitet stagnerer med 1,84 % af bruttonationalproduktet (BNP), hvilket er langt lavere end USA's 2,61 %.

Øgede offentlige investeringer i F&U er særlig relevant under den nuværende finansielle og økonomiske krise, da det kan hæmme opsvinget i en tid, hvor erhvervslivets F&U-budgetter er under pres. Samtidig bør de politiske beslutningstagere sikre, at private virksomheders investeringer i F&U ikke fortrænges, og at konkurrenceforvridning på grund af offentlige investeringer i F&U begrænses mest muligt. Selvom det er vanskeligt at forudsige virkningen af den nuværende økonomiske nedgang, er en strukturreform af F&U-politikken stadig af afgørende betydning for at begrænse følgerne af krisen og konsolidere opsvinget. F&U var derfor en væsentlig del af den økonomiske genopretningsplan, som Det Europæiske Råd vedtog på sit møde i december 2008. Kommissionen stillede bl.a. forslag om tre store offentlig-private partnerskaber i bilsektoren ("initiativ for grønne biler i Europa"), i

¹ Ved hvert års begyndelse forelægger Kommissionen en rapport for Europa-Parlamentet og Rådet, som navnlig omhandler de aktiviteter, der er gennemført det foregående år inden for forskning og teknologisk udvikling og resultatformidling, samt om arbejdsprogrammet for det igangværende år.

² Jf. http://ec.europa.eu/research/era/pdf/key-figures-report2008-2009_en.pdf

byggesektoren ("europæisk initiativ for at skabe energieffektive bygninger") samt for at øge brugen af teknologi i fremstillingsindustrien ("et initiativ vedrørende fremtidens fabrikker")³.

Den 30. maj 2008 iværksatte Rådet (konkurrenceevne) Ljubljaprocesen, der primært sigter mod at forbedre forvaltningen af forskningspolitikkerne i hele EU med henblik på gennemførelsen af det europæiske forskningsrum, ERA⁴. Denne proces danner grundlaget for at inddrage alle relevante forskningsaktører under gennemførelsen af fem specifikke politiske ERA-initiativer, som blev igangsat i 2008 (se afsnit 3.1).

Rådet (konkurrenceevne) vedtog på sit møde den 2. december 2008 en langsigtet vision for det europæiske forskningsrum i 2020⁵. Denne vision, som er en nøglereference for fremtidige aktioner, indeholder en plan for et fuldt flyvefærdigt europæisk forskningsrum i 2020, hvor der sikres attraktive betingelser for forskning og investering i F&U-intensive sektorer i Europa gennem en optimering af konkurrence, samarbejde og koordinering inden for forskning.

Virkeliggørelsen af den "femte frihed", som Det Europæiske Råd vedtog i marts 2008⁶, er hjørnестenen i visionen om det europæiske forskningsrum. Med den femte frihed skabes der fri bevægelighed for forskere, videnskabelig viden og teknologi i Europa. I denne sammenhæng er det væsentligt at fjerne hindringer og indføre nye incitamenter for at fremme denne bevægelighed, men det er ligeledes vigtigt at revurdere de aspekter i de forskellige fællesskabspolitikker, der har indflydelse på forskning og viden.

3. FÆLLESSKABETS INDSATS FOR FORSKNING OG TEKNOLOGISK UDVIKLING

3.1. Politiske resultater

På sit forårsmøde i 2008 iværksatte Det Europæiske Råd den anden cyklus af den revurderede Lissabonstrategi og bekræftede igen, at forskning og viden er en af de fire prioriteringer⁶. Yderligere fremskridt mod at opfylde EU's F&U-intensitetsmål og det europæiske forskningsrum blev udtrykkeligt fastlagt som et indsatsområde.

I Ljubljaprocesen omsættes et politisk engagement på højt niveau og en overordnet styring af det europæiske forskningsrum til konkrete fremskridt gennem fælles aktioner og bæredygtige partnerskaber mellem medlemsstaterne. I denne sammenhæng blev der i 2008 iværksat fem ERA-initiativer efter debatten og høringen om grønbogen fra 2007 om det europæiske forskningsrum⁷:

- For at fremskynde indførelsen af et ægte arbejdsmarked for forskere vedtog Kommissionen en meddelelse om "Bedre karrieremuligheder og øget mobilitet: et europæisk partnerskab for forskere"⁸. Denne proces er nu iværksat.
- For at øge udnyttelsen af offentligt finansierede forskningsresultater vedtog Kommissionen en henstilling og en adfærdskodeks for universiteter og andre offentlige

³ KOM(2008) 800.

⁴ Jf. dok. 10231/08.

⁵ Jf. dok. 16767/08.

⁶ Jf. dok. 7652/08.

⁷ KOM(2007) 161.

⁸ KOM(2008) 317.

forskningsorganisationer om intellektuel ejendomsret i forbindelse med videnformidling⁹. Der er nedsat en arbejdsgruppe under EU's Udvalg for Videnskabelig og Teknisk Forskning (CREST)¹⁰ og et dedikeret forum, der skal støtte gennemførelsen af henstillingen og adfærdskodeksen.

- Der er vedtaget en meddelelse om fælles programmering¹¹ af offentlige forskningsprogrammer. Under Rådet blev der oprettet en midlertidig gruppe på højt plan for fælles programlægning, som skal udvælge de forskellige temaer. Der arbejdes løbende med et fælles initiativ inden for neurodegenerative sygdomme, især Alzheimer ("Alzheimer-initiativet") under medlemsstaternes ledelse.
- Kommissionen har vedtaget et forslag til EF-rammebestemmelser for en europæisk forskningsinfrastruktur¹². Målet er at skabe skræddersyede rammebestemmelser, som skal gøre det lettere for medlemsstaterne i fællesskab at etablere og drive store europæiske forskningsanlæg.
- Der er vedtaget en strategisk ramme for Europas internationale samarbejde om videnskab og teknologi, som understreger vigtigheden af at udvikle partnerskaber mellem medlemsstaterne og Kommissionen for at styrke koordineringen og skabe synergieffekt i F&U-samarbejdet med resten af verden¹³. De større globale udfordringer øger behovet for en ny tilgang til internationalt samarbejde inden for videnskab og teknologi, således som Kommissionen understreger det i meddelelsen.

I juni besluttede Det Europæiske Råd at oprette Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT) i Budapest, som skal forbedre integrationen mellem de tre ben i videntrekanten – uddannelse, forskning og innovation. Bestyrelsen består af 18 repræsentanter fra forskningssektoren, videregående uddannelser og virksomheder. De første viden- og innovationsfællesskaber (VIF) vil blive udvalgt og igangsat inden udgangen af 2009.

Etableringen i 2008 af de europæiske teknologiplatforme (ETP'er)¹⁴ markerede starten på gennemførelsen af forskellige former for store offentlig-private partnerskaber, og blandt resultaterne af deres indsats kan nævnes de fælles teknologiinitiativer (JTI), bidrag til industrielle initiativer i forbindelse med den strategiske energiteknologiplan¹⁵ og medvirken til oprettelsen af offentlig-private partnerskaber under den økonomiske genopretningsplan¹⁶ som nævnt ovenfor. En række europæiske teknologiplatforme har ikke begrænset deres indsats til deres forskningsdagsorden, men også bidraget til det såkaldte lead market-initiativ¹⁷.

De eksisterende samarbejdsinstrumenter under FP7 såsom artikel 169-initiativer og JTI'er¹⁸ blev videreudviklet i 2008. Kommissionen vedtog et forslag til et europæisk program for

⁹ Kommissionens henstilling K(2008) 1329.

¹⁰ Jf. <http://www.consilium.europa.eu/crest>

¹¹ KOM(2008) 468.

¹² KOM(2008) 467.

¹³ KOM(2008) 588.

¹⁴ Jf. <http://cordis.europa.eu/technology-platforms/>.

¹⁵ KOM(2007) 723.

¹⁶ KOM(2008) 800.

¹⁷ Jf. <http://ec.europa.eu/enterprise/leadmarket/leadmarket.htm>.

¹⁸ JTI'er er offentlig-private partnerskaber om industriel forskning på europæisk plan, der er oprettet i medfør af traktatens artikel 171.

metrologisk forskning under artikel 169¹⁹, og der blev indgået aftale om både initiativerne "Længst muligt i eget hjem"²⁰ og EUROSTARS²¹. Efter vedtagelsen af forordningerne om oprettelse af de første fire JTI'er²² i 2007 vedtog Rådet en femte JTI-forordning om brændselsceller og brint i 2008²³. Alle fem JTI'er indledte arbejdet i 2008. Arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene, der er vedlagt denne årsrapport, indeholder statistiske oplysninger om aktiviteterne i 2008 for de fire JTI'er, som blev oprettet i 2007. Dette er den første rapport om de fremskridt, som disse JTI'er har gjort, og den er udarbejdet i medfør af artikel 11, stk. 1, i de respektive rådsforordninger.

Under finansieringsfaciliteten med risikofordeling (RSFF) ydes der lån til investeringer i F&U og innovation med støtte fra det syvende rammeprogram. Det syvende rammeprogram bidrager med op til en mia. EUR til denne ordning, hvilket sammen med tilsvarende bidrag fra Den Europæiske Investeringsbank (EIB) vil gøre det muligt at yde lån på 8-12 mia. EUR. I 2008 undertegnede EIB inden for rammerne af RSFF 16 lån på i alt 1,02 mia. EUR. Siden iværksættelsen i juli 2007 er der under RSFF ydet lån for i alt 1,48 mia. EUR for perioden 2007-2008.

Det skal bemærkes, at Rådet i december 2008 godkendte oprettelsen af en europæisk facilitet for ren transport (ECTF) under EIB, hvis formål er at støtte investeringer i F&U og innovation inden for nedbringelse af emissioner og energieffektivitet i den europæiske transportindustri. ECTF udgør 4 mia. EUR pr. år og retter sig mod bil-, jernbane-, luftfarts- og skibsindustrien.

I 2008 blev der under det syvende rammeprogram undertegnet associeringsinstrumenter med Bosnien-Herzegovina og Montenegro. Forskere fra 39 lande (27 medlemsstater og 12 associerede lande) har nu samme rettigheder og forpligtelser, når de deltager i forskningsprojekter under FP7. Derudover blev der i 2008 indgået endelig aftale om den allerede gældende VITEK-samarbejdsaftale med Ægypten, en VITEK-samarbejdsaftale med New Zealand blev underskrevet, og der blev indledt forhandlinger om en VITEK-samarbejdsaftale med Jordan (Kommissionen). Derudover blev der indgået en endelig aftale om den allerede gældende associeringsaftale med Schweiz og Israel (Kommissionen).

På konferencen om den strategiske energiteknologiplan (SET-planen) i Paris blev den europæiske energiforskningsalliance (EERA) oprettet. Under SET-planen om europæiske industrielle initiativer udarbejdes der køreplaner for de respektive teknologier i 2009. EERA skal sikre, at forskningsagendaen skaber kontinuitet og udgør et stærkt innovativt grundlag for initiativerne.

I tre meddelelser²⁴ om ikt fastlægges den brede strategi for ikt-forskning og -innovation i EU. Strategien er baseret på succeser og erfaringer fra ikt-aktiviteter under rammeprogrammet. I meddelelserne stilles der forslag om foranstaltninger, som kombinerer efterspørgsels- og

¹⁹ KOM(2008) 814.

²⁰ EUT L 201 af 30.7.2008, s. 49.

²¹ EUT L 201 af 30.7.2008, s. 58.

²² De fire første JTI'er er: Innovative lægemidler (Rådets forordning (EF) nr. 2008/73, <http://imi.europa.eu>), Clean Sky (Rådets forordning (EF) nr. 2008/71, <http://www.cleansky.eu>), ARTEMIS (Rådets forordning (EF) nr. 2008/74, <http://www.artemis-ju.eu>) og ENIAC (Rådets forordning (EF) nr. 2008/72, www.eniac.eu).

²³ Rådets forordning (EF) nr. 2008/521 af 30.5.2008, <http://ec.europa.eu/research/fch>

²⁴ KOM(2009) 116, KOM(2009) 184 og KOM(2009) 108.

udbudstyret behov for innovation, offentlige indkøb af F&U samt offentlig-private partnerskaber, som skal stå i spidsen for udviklingen af fremtidens internet. Samtidig indeholder de konkrete forslag til, hvordan man kan samle ikt-forskning og innovationsbestræbelser for at sikre en bedre koordinering og samle ressourcerne, når det er nødvendigt.

I meddelelsen "En sammenhængende strategi for europæisk landbrugsforskning"²⁵ understreger Kommissionen en række centrale initiativer til at håndtere de udfordringer, som europæisk landbrug står over for. En meddelelse²⁶ om en europæisk strategi for havforskning blev også vedtaget i 2008.

Strukturfondene spiller en vigtig rolle i støtten til regionernes gennemførelse af Lissabonstrategien. De strategiske retningslinjer for Fællesskabets samhørighedspolitik fokuserer i stigende grad på prioriteringerne i Lissabonstrategien, som også omfatter forskning. En analyse af alle godkendte operationelle programmer²⁷ viser, at næsten 25 % (86 mia. EUR) af midlerne i alle EU's strukturfonde for 2007-2013 forventes afsat til F&U og innovation²⁸.

3.2. Gennemførelse af rammeprogrammer

Det **syvende rammeprogram (FP7)** udgør med sit samlede budget på over 50 mia. EUR (Euratoms FP7: 2,7 mia. EUR for 5 år) et vigtigt værktøj, der skal opfylde Europas behov i henseende til arbejdspladser, konkurrenceevne og bæredygtig udvikling og dermed dække forskningsbehovene under andre EU-politikker og bevare den førende position i den globale videnskabsøkonomi.

2008 var det andet år med FP7. Der indkom omkring 14 000 forslag fra over 72 000 ansøgere efter 55 indkaldelser af forslag. Næsten 2 500 blev godkendt til finansiering.

Der blev nedsat to forvaltningsorganer under FP7. Forvaltningsorganet for Det Europæiske Forskningsråd (ERCEA)²⁹ blev oprettet for at gennemføre særprogrammet "Idéer". Forvaltningsorganet for Forskning (REA)³⁰ gennemfører dele af FP7-særprogrammerne "Samarbejde" (temaer om rum og sikkerhed), "Kapacitet" (forskning til fordel for små og mellemstore virksomheder) og "Mennesker" og skal yde generel støtte³¹ i forbindelse med modtagelse/evaluering af forslag, håndtering af udnævnelsesbreve med ekspertgrupper samt juridisk og finansiel godkendelse af rammeprogrammets deltagere.

De ti temaer i *samarbejdsprogrammet* afspejler de centrale viden- og teknologiområder, hvor forskning af højeste kvalitet er særlig vigtig for at forbedre Europas evne til at håndtere fremtidens udfordringer. I alt blev der indgivet 4 619 forslag i 2008, hvoraf 787 blev godkendt til finansiering med et samlet ansøgt fællesskabstilskud på over 2,8 mia. EUR. Gennem fælles eller koordinerede indkaldelser har man tilstræbt at øge tværfaglige aktiviteter og samarbejde med tredjelande.

²⁵ KOM(2008) 862.

²⁶ KOM(2008) 534.

²⁷ Et operationelt program (PO) er en beskrivelse af medlemsstaternes (og/eller regionernes) prioritetsområder, der får støtte gennem fondene.

²⁸ Jf. http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/index_en.htm

²⁹ Jf. <http://erc.europa.eu>

³⁰ Jf. <http://ec.europa.eu/research/rea>

³¹ Med undtagelse af særprogrammet Idéer og Euratom.

Under programmet "*Idéer*" blev den første indkaldelse af forslag til støtte til etablerede forskere (Advanced Grants) offentliggjort i 2008. Der blev indsendt over 2 000 forslag til denne indkaldelse, og 275 med et samlet ansøgt fællesskabsbidrag på omkring 589 mio. EUR blev udvalgt.

Under programmet "*Mennesker*" ydes der støtte til en række aktiviteter rettet mod uddannelse af og etablering af netværk for forskere, karriereudvikling, livslang læring og partnerskaber mellem erhvervsliv og den akademiske verden. I alt blev der indsendt 4 563 forslag i 2008, og over 1 200 blev godkendt til finansiering.

Særprogrammet Kapacitet sigter mod at udvikle de bedst mulige ressourcer og vilkår for Europas forskersamfund. I alt blev der indgivet 1 659 forslag til de forskellige programaktiviteter, og 281 blev godkendt til finansiering med et samlet ansøgt fællesskabsbidrag på omkring 782 mia. EUR.

Under *Euratoms* FP7 blev der indsendt 38 forslag vedrørende nuklear fission og strålingsbeskyttelse, og 18 blev godkendt til finansiering med et samlet ansøgt fællesskabsbidrag på omkring 52 mio. EUR.

I 2008 fortsatte Kommissionens Fælles Forskningscenter sine forskningsaktiviteter i overensstemmelse med de forskellige særprogrammer og bidrog hermed til gennemførelsen af FP7's direkte foranstaltninger til støtte for europæiske beslutningstagere.

I løbet af 2008 blev retningslinjerne for prøvelsesproceduren revideret. Retningslinjerne for indgivelse af forslag og de dermed forbundne evaluering-, udvælgelses- og tildelingsprocedurer³² blev også revideret i relation til procedurerne for etiske vurderinger, håndtering af sikkerhedsfølsomme FTU-foranstaltninger og evalueringresultater. Endvidere blev arbejdsprogrammerne³³ til alle særprogrammer under FP7 ajourført i 2008. Koordineringen af de interinstitutionelle forbindelser til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og også CREST blev sikret.

I løbet af 2008 blev støtteinfrastrukturen i FP7 forbedret på flere måder. Dette omfatter det første hele driftsår for den centrale evalueringsfacilitet og indførelsen af det fælles registreringssystem (URF). Der er ligeledes udviklet acceptkriterier, som giver deltagerne i det syvende rammeprogram ret til at beregne personaleomkostninger på baggrund af beregninger af gennemsnitlige personaleomkostninger. Desuden er der gjort forberedelser til at revidere den faste overgangssats på 60 % for indirekte omkostninger.

Der blev i hele 2008 gjort flittig brug af Fællesskabets Informationstjeneste for Forskning og Udvikling (CORDIS) (16,4 mio. besøg)³⁴, hvilket bekræftede dens høje disponibilitet (97,8 %). Alle forslagsindkaldelser under FP7 blev offentliggjort til tiden. Brugerundersøgelsen for 2008 viste en høj tilfredshedsgrad, især med Cordis News, FP7-siderne og de elektroniske nyhedsbreve. Antallet af abonnenter på *research*eu supplements*³⁵ blev fordoblet i 2008, hvilket viser brugernes store interesse for denne publikation.

³² Jf. [ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/fp7-evrules_en.pdf](http://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/fp7-evrules_en.pdf)

³³ Jf. http://cordis.europa.eu/fp7/find-doc_en.html#workprogrammes

³⁴ <http://cordis.europa.eu>

³⁵ http://ec.europa.eu/research/research-eu/index_en.html

4. MEDLEMSSTATERNE OG DEN ÅBNE KOORDINATIONSMETODE

4.1. Den åbne koordinationsmetode bidrager til at opfylde 3 %-målsætningen

I 3 %-handlingsplanen³⁶ blev den åbne koordinationsmetode fastlagt som et vigtigt værktøj til at øge EU's F&U-intensitet hen imod 3 % af BNP ved 2010. Den åbne koordinationsmetode har siden fungeret efter årlige cyklusser. CREST iværksatte en fjerde cyklus i december 2007 med nedsættelse af CREST-arbejdsgrupper med fokus på universiteter, kompetencecentre ledet af erhvervslivet, internationalisering af F&U og videreførelse af peer review af det valgte policy mix for Østrig og Bulgarien³⁷.

CREST gennemfører også årligt en gensidig læringsøvelse baseret på de nationale reformprogrammer inden for rammerne af den reviderede Lissabon-strategi. I 2008 lå fokus på fremskridt med at opfylde de nationale investeringsmål og på de nationale F&U-strategiers bidrag til at indføre det europæiske forskningsrum.

OMC-NET-netværket³⁸ blev udviklet som støtte til gensidig læring og koordinering af de politiske aktiviteter, der udføres af mere begrænsede grupper i medlemsstaterne og/eller deres regioner om politiske spørgsmål af særlig relevans for dem. Efter indkaldelse af forslag i september 2007 blev syv projekter godkendt til finansiering i 2008.

Inden for forskning på landbrugsområdet spiller Den Stående Komité for Landbrugsforskning (SCAR) en vigtig rolle i koordineringen af landbrugsforskning i hele Europa i tæt samarbejde med medlemsstaternes repræsentanters netværk om den videnbaserede bioøkonomi.

4.2. Tendenser for offentlige og private investeringer i forskning

F&U-intensitet

F&U-intensiteten for EU-27 målt som bruttoudgifterne til forskning og udvikling i procent af BNP var 1,83 i 2007. Selvom de reelle F&U-udgifter steg med 19,6 % i samme periode, er F&U-intensiteten stagneret, da der var en tilsvarende stigning i BNP.

F&U-intensitetens stabilitet på EU-niveau dækker over en noget mere forskelligartet udvikling på medlemsstatsniveau. I særdeleshed steg F&U-intensiteten i 17 medlemsstater i perioden 2000-2007. Til gengæld var der et fald i F&U-intensiteten i de ti resterende medlemsstater (Belgien, Bulgarien, Grækenland, Frankrig, Luxembourg, Holland, Polen, Slovakiet, Sverige og Det Forenede Kongerige – der tilsammen tegner sig for omkring 47,1 % af BNP i EU-27) i perioden 2000-2007. Det er især i lande med lav F&U-intensitet, bortset fra Østrig, der har været en betydelig stigning i F&U-intensitet, hvilket viser, at væksten i F&U-intensitet især har handlet om at nå op på de øvrige landes niveau.

Siden 2005 har alle medlemsstater (bortset fra Bulgarien) fastlagt et nationalt mål for F&U-intensitet. Disse nationale mål kan afvige fra det overordnede 3 %-mål for EU, afhængig af hver medlemsstats særlige situation med hensyn til F&U-udgifter. Figur 1 viser de enkelte medlemsstaters fremgang mod deres egne mål for F&U-intensitet (grå) samt ikke-realiseret

³⁶ KOM(2003) 226.

³⁷ Jf. http://ec.europa.eu/invest-in-research/coordination/coordination01_en.htm

³⁸ Jf. http://ec.europa.eu/invest-in-research/coordination/coordination02_en.htm

fremgang (blå). Mange medlemsstater (og EU-27 som helhed) skal således stadig gøre betydelige fremskridt for at nå deres respektive mål.

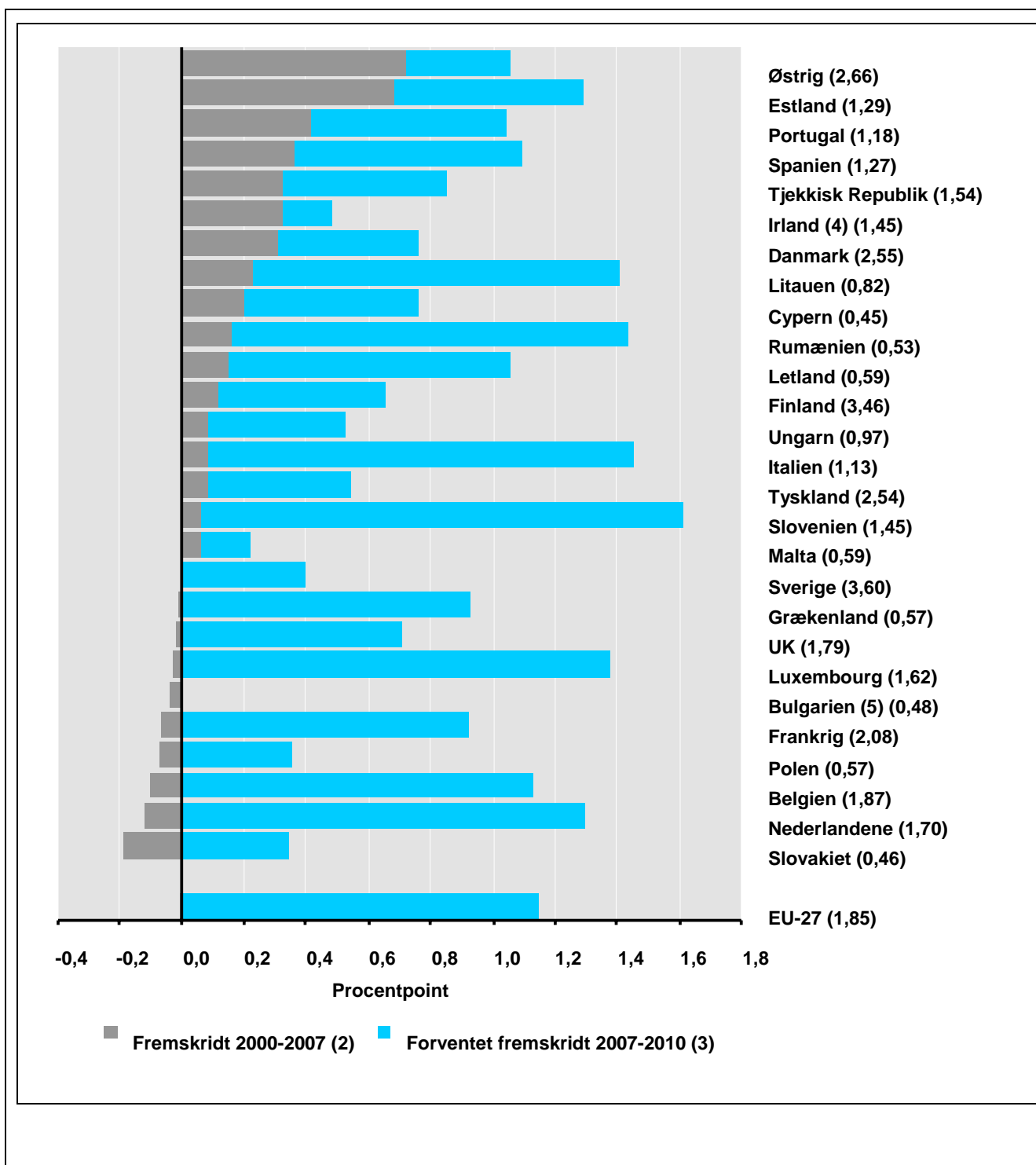
Tendenser i F&U-finansiering³⁹

I 2005 udgjorde de offentlige finansieringer af F&U i EU-27 0,63 % af BNP mod 0,64 % i 2000. Hvis Fællesskabets midler og skatteprovenutab medregnes i dette tal, ville den offentlige finansiering af F&U nærme sig USA's niveau. Som med den samlede F&U-intensitet er billedet på medlemsstatsniveau mere dynamisk. 14 medlemsstater øgede den offentlige finansiering af F&U i perioden 2000-2007. Til gengæld kunne der iagttages en lille nedgang i Tyskland og Frankrig og en begrænset stigning i Det Forenede Kongerige og Italien. Disse fire medlemsstater tegner sig for en meget stor del af det samlede offentlige budget for F&U i EU-27, hvilket forklarer den stagnation, man har kunnet konstatere på EU-niveau.

F&U finansieret af erhvervslivet tegner sig for 1,00 % af BNP i EU-27, mens tallet ligger betydeligt højere i USA (1,69 % af BNP) og over dobbelt så højt i Sydkorea (2,43 % af BNP) og Japan (2,62 % af BNP). Der har kunnet konstateres en kraftig stigning i den private finansiering af F&U i Japan og Sydkorea mellem 2000 og 2006, hvorimod den faldt i USA i samme periode.

Som med den samlede F&U-intensitet skal erhvervslivets øgede finansiering af F&U grundlæggende ses i sammenhæng med udligningen af efterslæbet i medlemsstater med et lavt udgangspunkt. Dette har ikke været tilstrækkeligt til at øge erhvervslivets samlede finansiering af F&U i EU.

³⁹ F&U finansieres over fire kilder: nationale virksomheder, nationale myndigheder, andre nationale kilder og udlandet.

Kilde: GD Forskning

Data: Eurostat og Medlemsstaterne

Noter:

(1) IT: 2006, EE, IE, AT, FI: 2008.

(2) IT: 2000-2006, EE, IE, AT, FI: 2000-2008, EL: 2001-2007, FR, HU, MT: 2004-2007, SE: 2005-2007.

(3) IT: 2006-2010, UK: 2007-2014, FR: 2007-2012, EL: 2007-2015, EE, IE, AT: 2008-2010, FI: 2008-2011.

(4) IE: Målet for F&U-intensitet fastsat af GD Forskning.

(5) BG har ikke fastsat et mål for F&U-intensitet.

Figur 1: F&U-intensitet – fremskridt mod målene for 2010 (i procentpoint), i parentes: F&U-intensitet 2007 (1)

4.3. Tendenser i forskningspolitikker

I 2008 udviklede de nationale F&U-politikker sig mod mere komplekse og sammenhængende policy mix, hvor mange medlemsstater fokuserede på gennemførelsen af strategier, mens andre udviklede nye strategier. Der er en gennemgående tendens til at udvide strategiernes dækningsområde og ændre de institutionelle rammer for udviklingen af F&U-politikker.

Som en reaktion på den finansielle og økonomiske krise har medlemsstaterne vedtaget økonomiske genopretningspakker, hvor mange medlemsstater har lagt stor vægt på F&U, selvom det dog forventes, at det statslige budget i de lande, der er hårdest ramt, vil blive skåret kraftigt ned, ligesom også virksomhedernes budgetter er under pres. Som direkte støtte til den private sektor har mange medlemsstater valgt at styrke eksisterende F&U-skatteincitamenter.

Næsten alle medlemsstater fokuserer på udvikling af højteknologisektorer i deres økonomi. Mange medlemsstater har nu valgt at koncentrere støtten om vigtige forskningsområder eller industrisektorer. Denne koncentration kan antage mange forskellige former: tematiske samarbejdsforskningsprogrammer, klyngeinitiativer, specialiserede tematiske forskningsinstitutter eller støtte til nye teknologibaserede virksomheder. I en ny tilgang, der vinder indpas, er koncentrationen af ressourcer baseret på samfundsmæssige udfordringer i stedet for forskningsområder eller industrisektorer.

Øget kvalitet og effektivitet i det offentlige forskningsgrundlag er fortsat et nøgleaspekt i den politiske reform af F&U i mange medlemsstater. I denne sammenhæng er en institutionel omstrukturering af forskningsgrundlaget en løbende proces, ofte drevet af behovet for at sikre, at offentlig forskning opfylder de højeste internationale standarder.

Det er vigtigt, at de nationale politikere udtrykkeligt tager hensyn til det europæiske perspektiv i deres politikker for at udnytte fordelene ved synergi og spill over-dynamik. De instrumenter, der tilbydes under rammeprogrammet, er fortsat de vigtigste værktøjer til sikring af koordination mellem nationale forskningsprogrammer. Der er stadig kun gjort begrænsede fremskridt med hensyn til adgang til de nationale forskningsprogrammer, selvom der dog findes en række eksempler på, at medlemsstaterne har styrket samarbejdet på bilateralt niveau. Mange medlemsstater er i de sidste år begyndt at udvikle ordninger, som skal tiltrække topforskere fra udlandet for at styrke deres nationale systemer. Alle medlemsstater følger og deltager aktivt i Det Europæiske Strategiforum for Forskningsinfrastrukturer (ESFRI) og supplerer i nogle tilfælde dette med at udvikle nationale køreplaner eller forbeholde nationale midler til deltagelse i ESFRI-projekter.

5. FREMTIDSUDSIGTER

De ovenfor beskrevne resultater danner baggrund for aktiviteterne i 2009, det tredje år med FP7 og et år, hvor videreudviklingen af det europæiske forskningsrum for alvor vil tage fart.

Efter iværksættelsen i 2008 af de fem ERA-initiativer vil fokus i 2009 ligge på gennemførelsen af og yderligere skridt mod virkeliggørelsen af visionen for det europæiske forskningsrum for 2020. Evalueringen af det sjette rammeprogram, statusrapporten om det syvende rammeprogram og Det Europæiske Forskningsråds redegørelse udgør vigtige milepæle mod midtvejsevalueringen af det syvende rammeprogram og gennemgangen af EU's finansielle rammer.

6. ANDRE INFORMATIONSKILDER

Yderligere oplysninger kan findes i Kommissionens arbejdsdokument, der ledsager denne rapport. Desuden er følgende informationskilder offentligt tilgængelige:

Årlige overvågningsrapporter for rammeprogrammet og særprogrammerne

Femårlige vurderingsrapporter

Regelmæssige rapporter med nøgletal om forskning, teknologi og konkurrenceevne, der gør status over Europas situation med hensyn til forskning, videnskab, teknologi og konkurrenceevne og indeholder oplysninger om fremskridt mod virkeliggørelsen af det europæiske forskningsrum

Statistik om videnskab og teknologi i Europa (Eurostat)

Undersøgelser og analyser, der er offentliggjort i forbindelse med Fællesskabets forskningsaktiviteter og -politikker

Praktisk vejledning til EU-støttemuligheder for forskning og innovation⁴⁰

De fleste af disse dokumenter kan hentes eller bestilles på følgende websteder:

EUROPA-webstedet: http://europa.eu/index_en.htm;

CORDIS-webstedet: <http://cordis.europa.eu>;

Kommissionens websted for forskning: <http://ec.europa.eu/research>;

ERA-webstedet: <http://ec.europa.eu/research/era>;

Investing in European research-webstedet: <http://ec.europa.eu/invest-in-research>;

ERAWATCH-webstedet: <http://cordis.europa.eu/erawatch>;

Webstedet for Kommissionens Generaldirektorat for Forskning: http://ec.europa.eu/dgs/research/index_en.html;

Webstedet for Kommissionens Generaldirektorat for Informationssamfundet: http://ec.europa.eu/dgs/information_society/index_en.html;

Webstedet for Kommissionens Generaldirektorat for Erhverv: http://ec.europa.eu/dgs/enterprise/index_en.html;

Webstedet for Kommissionens Generaldirektorat for Transport og Energi: http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/index_en.html;

Det Fælles Forskningscenters websted: <http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm>;

Eurostats websted: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

⁴⁰ Jf. http://cordis.europa.eu/eu-funding-guide/home_en.html